

Administrativt beslut

2025-06-11
ADM 2025/68

Kulturrådet
Box 27215, 102 53 Stockholm
kulturradet@kulturradet.se

Kulturrådets beslut

Kulturrådet beslutar att anta riktlinjer för statsbidrag till *Mer läsning – utvecklingsbidrag för främjande av litteratur och läsning*. Riktlinjerna gäller från och med den 11 juni 2025 och tills vidare. Enhetschef för enheten för bidrag till kultur i regioner och kommuner är ansvarig för dokumentet.

Beslutet och beredningen

Detta beslut har fattats av generaldirektör Kajsa Ravin efter föredragning av handläggare Jesper Alm. I den slutliga handläggningen av ärendet har enhetschef Veronica Lamppa Lönnbro, processledare Josefine Alm och GD-koordinator Ömer Bulduk medverkat.

I beredningen av ärendet har även handläggare Cecilia Brisander och Ann-Catrine Eriksson samt chefsjurist Greta von Rosen Stövind deltagit.

Skäl för beslutet

Kulturrådet beslutar om riktlinjer för statsbidrag till *Mer läsning – utvecklingsbidrag för främjande av litteratur och läsning* med stöd av Kulturrådets regleringsbrev, Bidraget fördelas med stöd av förordning (2010:1058) om statsbidrag till litteratur, kulturtidskrifter och läsfrämjande insatser samt förordning (2018:66) om stadsbidrag till folkbibliotek.

De här riktlinjerna bygger också på Förordning (2012:515) med instruktion för Statens kulturråd, Myndighetsförordning (2007:515), Förvaltningslag (2017:900) samt Generell föreskrift (2013:2) för Kulturrådets bidragsgivning, Kulturrådets arbetsordning och de nationella kulturpolitiska målen som beslutades av riksdagen i december 2009.

På Kulturrådets vägnar

Kajsa Ravin

Generaldirektör

Jesper Alm

Föredragande

Riktlinjer för statsbidrag till Mer läsning - utvecklingsbidrag för främjande av litteratur och läsning

2025-06-11
ADM 2025/68
Kulturrådet
Box 27215, 102 53 Stockholm
kulturradet@kulturradet.se

Fastställda av Kulturrådets generaldirektör den 11 juni 2025. Riktlinjer gäller från och med samma datum och tills vidare. Riktlinjerna ersätter direktivet ADM 2024/54. Enhetschef för enheten för bidrag till kultur i regioner och kommuner är ansvarig för dokumentet.

Innehåll

Riktlinjer för statsbidrag till Mer läsning – utvecklingsbidrag för främjande av litteratur och läsning	1
1. Inledning.....	3
2. Regelverk: Syfte och definitioner	3
2.1. Bidraget och dess syften	3
2.2. Definitioner av begrepp	4
2.3. Gällande författningar	5
2.4. Vem kan söka?.....	5
Vem kan inte söka?	6
2.5. Vad går att söka bidrag för?	6
Vad kan man inte söka för?	6
2.6. Hur går ansökan till?	7
Vad ska en ansökan omfatta?.....	7
2.7. Hur bedömer Kulturrådet ansökan?	7
2.8. Prioriteringar	8
2.9. Vad händer om bidrag blir beviljat?.....	8
2.10. Vilka villkor gäller för beviljade bidrag?	8
2.11. Hur går redovisningen till?	9

1. Inledning

Riktlinjer för *Mer läsning – utvecklingsbidrag för främjande av litteratur och läsning* är ett internt styrdokument som preciserar hur vi uttolkar regelverk för att fördela och följa upp statliga bidrag till offentliga aktörer. Syftet är att underlätta handläggning och uppnå rättssäkerhet i våra bedömningar och beslut. Det här dokumentet ska också vara tillgängligt på Kulturrådets webbplats för att ge en tydlig bild av hur vi fördelar och följer upp statliga bidrag.

2. Regelverk: Syfte och definitioner

2.1. Bidraget och dess syften

Bidraget *Mer läsning* ska främja litteratur och läsning i form av utvecklingsprojekt som skapar och stärker förutsättningarna för konkreta, strategiska och långsiktiga insatser inom litteratur- och läsfrämjande. Bidraget ska öka tillgängligheten till litteratur och läsning, med barn och ungdomar som främsta målgrupp. Bidraget ska även främja samverkan mellan relevanta aktörer samt delaktighet, främst hos målgruppen barn och unga samt unga vuxna. Bidraget ska ge god spridning över hela landet.

De nationella målen för litteratur och läsfrämjande, som gäller för flera politikområden, är vägledande för de här riktlinjerna. De slår fast att: "Alla i Sverige ska, oavsett bakgrund och med utgångspunkt i vars och ens särskilda förutsättningar, ges möjlighet att utveckla en god läsförmåga och ha tillgång till litteratur av hög kvalitet."¹ Enligt målen ska läsförmågan förbättras och kunskapen om läsningens betydelse för utbildning, bildning och delaktighet i samhällslivet ska öka.

Riktlinjerna grundar sig även på bibliotekslagen (SFS 2013:801). Enligt bibliotekslagen ska folkbiblioteken särskilt främja läsning och tillgång till litteratur. Det gäller alla åldrar, i alla faser av livet. I 8 § uttrycks att barn och ungdomars språkutveckling och läsning ska ägnas särskild uppmärksamhet av folkbiblioteken och att de ska erbjudas litteratur utifrån sina behov och förutsättningar. Enligt 2 § stycke 2 ska biblioteken främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt. Biblioteksverksamhet ska finnas tillgänglig för alla.

Folkbibliotek arbetar på olika sätt och med en mängd olika metoder och i samverkan med olika aktörer. Att tillgängliggöra och möjliggöra läsning med en språklig mångfald och tillgänglig läsning för alla invånare och särskilt barn och unga är av stor vikt för samhällets utveckling.

¹ Regeringen. [Läsa för livet](#), (2013). Prop. 2013/14:3

Kulturrådets övergripande uppdrag är att främja tillgången till, och utvecklingen av, konst och kultur i hela landet.

Det grundläggande regelverket för det här bidraget finns i förordning (2010:1058) om statsbidrag till litteratur, kulturtidskrifter och läsfrämjande insatser samt förordning (2018:66) om statsbidrag till folkbibliotek. I förordningen (2010:1058) anges att ändamålet med statsbidraget är att främja spridning och läsning av litteratur. Ändamålet med statsbidragen enligt förordning (2018:66) är att stärka folkbibliotekens arbete med att främja läsning.

Enligt förordning (2010:1058) 5 § stycke 2 och 3 får statsbidrag lämnas till kommuner och regioner som anordnar evenemang eller bedriver annan verksamhet för att sprida litteratur i Sverige samt den som anordnar läsfrämjande insatser, bland annat kommuner, förskolor och bibliotek. Vid fördelning av statsbidrag ska det särskilt beaktas att stödet får en god spridning över landet.

Enligt förordning (2018:66) 4 § får bidrag endast beviljas till en kommun som har upprättat en biblioteksplan enligt 17 § bibliotekslagen. Enligt 5 § får en kommun beviljas projektbidrag för att främja läsning. Projekt som riktar sig till barn och unga ska prioriteras.

De här riktlinjerna bygger också på förordning (2012:515) med instruktion för Statens kulturråd, myndighetsförordning (2007:515), förvaltningslag (2017:900) samt generell föreskrift (2013:2) för Kulturrådets bidragsgivning, Kulturrådets arbetsordning, Kulturrådets regleringsbrev och de nationella kulturpolitiska målen som beslutades av riksdagen i december 2009.

2.2. Definitioner av begrepp

Delaktighet handlar om att skapa möjligheter till makt och inflytande för olika individer och grupper. Enligt Artikel 12 i FN:s konvention om barnets rättigheter har alla barn rätt att uttrycka sin mening och höras i alla frågor som rör barnet. Barnombudsmannen beskriver detta genom en modell som kallas delaktighetsstegen² och beskriver medverkan i en delaktighetsprocess som kan leda till inflytande enligt följande steg:

1. barn blir lyssnade till
2. barn får stöd att uttrycka sina åsikter och synpunkter
3. barns åsikter och synpunkter beaktas
4. barn involveras i beslutfattande processer
5. barn delar inflytande och ansvar över beslutfattande processer.

² <https://www.barnombudsmannen.se/stod-och-verktyg/genomfora-barnkonventionen/barns-delaktighet-och-inflytande/stod-for-att-lyssna-pa-barn/delaktighetsstegen/>

Alla ungdomar har också rätt till inflytande enligt de nationella målen för ungdomspolitiken som gäller för alla statliga beslut och insatser som berör ungdomar mellan 13 och 25 år.

Insats betyder här aktivitet som genomförs tillsammans med målgruppen i syfte att främja läsning.

Med **litteratur** avses en mångfald av texter och i olika format.

Läsfrämjande innebär att ta bort hinder för läsning och öppna vägar till litteratur. Läsfrämjande bidrar till att människor kan utveckla alla sina språk, stärka läsarens självförtroende och läsaridentitet, öka tillgången till en mångfald av litteratur på olika språk och i olika format för läsare i alla åldrar samt ge fler möjlighet till en konstnärlig upplevelse genom litteratur.³

Offentlig aktör avser i det här sammanhanget en regional eller kommunal styrning av aktören som söker bidraget. Begreppet innefattar även privata aktörer som med offentlig finansiering bedriver yrkesmässig verksamhet inom exempelvis förskola och skola.

Områden med socioekonomiska utmaningar beräknas utifrån ett socioekonomiskt index som Statistiska centralbyrån, SCB, har tagit fram. Det är ett sammanvägt index som baseras på tre indikatorer: Andel personer med låg ekonomisk standard, andel personer med förgymnasial utbildning och andel personer som har haft ekonomiskt bistånd i minst tio månader och/eller har varit arbetslösa längre än sex månader. Det finns olika kategorier av områdena där områdestyp 1 har stora utmaningar och områdestyp 5 har goda förutsättningar.⁴

Med **samverkan** avses en fördjupning av ett samarbete i syfte att etablera långsiktigt hållbar samverkan. Alla parter ska vara överens om hur samverkan ska gå till samt vilka roller och vilket ansvar olika parter ska ha. Den bör även vara förankrad hos parterna.

Tillgänglig läsning utgår, i det här sammanhanget, ifrån Myndigheten för tillgängliga mediers beskrivning: En läsnedsättning kan vara permanent eller tillfällig och den kan också uppstå på grund av skada eller sjukdom. Exempel på funktionsnedsättningar som kan leda till läsnedsättning eller läshinder: läs- och skrivsvårigheter, synnedsättning, fysiska funktionsnedsättningar, intellektuell funktionsnedsättning, neuropsykiatriska funktionsnedsättningar.⁵

³ Kulturrådet. [Handlingsprogram för Läsfrämjande](#) (2019), s. 5⁴ Kulturrådet. [Stärk läsning för unga](#) (2024), s. 10

⁴ Kulturrådet. [Stärk läsning för unga](#) (2024), s. 10

⁵ <https://www.mtm.se/kunskap-om-tillganglig-lasning/vad-ar-tillganglig-lasning/om-lashinder-och-funktionsnedsattningar/>

2.3. Vem kan söka?

Bidrag kan sökas av kommuner, regioner och andra offentliga aktörer som fristående skolor, förskolor och bibliotek.

Bidraget kan sökas i samverkan med flera parter, där huvudsökande ska vara en offentlig aktör. Organisationer i det civila samhället kan ingå som samarbetspartner. Huvudsökande ska vara ansvarig för projektet och ansökan. Samverkan ska vara förankrad. De medsökande och omfattningen av samverkan ska beskrivas i ansökan.

2.3.1. Vem kan inte söka?

Fristående aktörer med verksamhet i Sverige som anordnar evenemang eller bedriver annan verksamhet för att sprida litteratur eller kulturtidskrifter i Sverige och anordnar läsfrämjande insatser, kan inte söka detta bidrag. Det gäller exempelvis bokhandlare, ideella föreningar och andra sammanslutningar. För dessa målgrupper hänvisas till statsbidrag till läs- och litteraturfrämjande insatser med stöd av förordning (2010:1058).

2.4. Vad går att söka bidrag för?

Bidrag kan sökas för projekt som syftar till att främja litteratur och läsning genom främjande insatser, evenemang eller aktiviteter för att sprida litteratur. Bidrag kan sökas för att utveckla folkbibliotekens arbete, genom litteratur- och läsfrämjande insatser. Ansökningar kan röra utvecklingsinsatser med och för användarna exempelvis insatser som syftar till ökad samverkan och att utveckla och pröva metoder och arbetssätt. Insatserna inom projektet bör vara strategiska, och ska ha avsikt att ha effekt på lång sikt.

Det går att söka bidrag för olika kostnader i samband med insatsernas genomförande, som till exempel:

- Löner och arvoden (inklusive sociala avgifter) för professionella kulturaktörer samt för övriga aktörer i projektet.
- Kostnader i direkt koppling till projektet till ex. kommunikation, och mindre inköp av material och teknik.
- Resor och logi (främst i samband med kostnader för professionella kulturaktörer och programverksamhet).
- Medel kan i viss mån beviljas för nätverksbyggande/samverkan, fortbildning, uppföljning och kunskapsspridning med koppling till projektet.

Budgeten i ansökan ska vara skälig. Kostnader för att genomföra projektet ska vara noga beskrivna och budgetering för ersättning till kulturaktörer ska ta hänsyn till rådande arvodesrekommendationer.

2.4.1. Vad kan man inte söka för?

Medel kan endast sökas för insatser som ingår i projektet. Kostnader utanför projektet beviljas inte.

Medel beviljas inte för endast OH-kostnader. Inköp av medier, kostsamma bokmässor, studiebesök, konferensdeltagande eller liknande prioriteras inte.

2.5. Hur går ansökan till?

Det går att söka stöd en gång per år via vår onlinetjänst.

I sin ansökan ska den sökande lämna den information vi efterfrågar i ansökningsomgången. Detta bidrag efterfrågar inga bilagor.

Efter att vi tagit emot en ansökan kan vi i vissa fall begära in ytterligare uppgifter för att pröva den. Exempel på sådana uppgifter är projektbeskrivning med tidplan och projektbudget, samverkansavtal eller liknande.

Om en ansökan är ofullständig och den sökande inte kompletterar den inom den tid vi har kommunicerat kan vi inte behandla den. Om en ansökan kommer in efter sista ansökningsdag kan vi som princip inte ta med den i bidragsomgången.

Kulturrådet fattar beslut om hur bidraget ska fördelas cirka åtta veckor efter sista ansökningsdatum.

2.5.1. Vad ska en ansökan omfatta?

En ansökan ska omfatta ett enskilt projekt. Om en sökande har mer än ett projekt ska flera ansökningar göras, med ett projekt per ansökan.

En ansökan är komplett om den innehåller en online-ansökan ifylld med fullständiga efterfrågade obligatoriska uppgifter.

2.6. Hur bedömer Kulturrådet ansökan?

När sista ansökningsdatum har passerat går handläggare igenom alla giltiga ansökningar. Handläggare prövar varje enskild ansökan i förhållande till övriga ansökningar och för en diskussion om fördelningen av stödet i sin helhet. Ansvarig enhetschef fattar beslut om bidrag.

Om en medarbetare på kansliet är jävig i förhållande till någon sökande, det vill säga partisk på grund av släktskap, vänskapsband eller annat, får hen inte vara med i behandlingen av den ansökan. Om någon medarbetare inte deltagit på grund av jäv informerar vi om det i beslutet.

Vid fördelning av medel bedömer Kulturrådet om projektet möter bidragets syfte enligt 2.1. *Bidraget och dess syften*. Ansökan bör vara grundad i en lokal

behovsanalys för litteratur- och läsfrämjandeområdet, relevanta styrdokument, befintlig forskning och/eller användarundersökningar. Det ska finnas en plan för en fortsättning och/eller uppföljning av projektet efter satsningens slut.

Förutom främjande av litteratur och läsning ska den totala bidragsgivningen präglas av:

- Förnyelse och utveckling
- Konstnärlig frihet och lika möjligheter för alla att vara verksamma i kulturlivet, och/eller
- Barnrätts- och ungdomsperspektiv

Varje ansökan måste inte uppfylla alla kriterier, men Kulturrådet strävar efter att den sammanlagda fördelningen under året ska omfatta alla ovanstående kriterier.

I den samlade bedömningen av inkomna ansökningar tar Kulturrådet hänsyn till helheten av samtliga ansökningar. Kulturrådet kommer att eftersträva en geografisk spridning över landet.

2.7. Prioriteringar

I bedömningen lägger Kulturrådet vikt vid att projekten har en uttalad långsiktig samverkan mellan olika parter. Lokal och regional förankring bedöms vara av stor betydelse för projektens hållbarhet. Kulturrådet ser gärna att projekten bygger på befintlig verksamhet och erfarenhet. Dessutom beaktar Kulturrådet att barn och unga är delaktiga⁶ och medskapande när det gäller planering, genomförande och uppföljning av projektet.

Kulturrådet ser även vikten av att projekten bygger på en tydlig målgruppsanalys, forskningsbaserad kunskap, förnyelse och/eller utveckling av metoder och arbetssätt för områdena litteratur- och läsfrämjande.

Kulturrådet prioriterar projekt som

- tillgängliggör läsning för alla
- riktar sig till personer med funktionsnedsättning
- stärker flerspråkighet
- riktar sig till personer med annat modersmål än svenska
- stärker nationella minoriteters språk, litteratur och kultur
- särskilt stärker litteratur- och läsfrämjande för barn, unga och unga vuxna i åldrarna 13–25 år i områden med socioekonomiska utmaningar samt barn och unga i glesbygd
- har fokus på utveckling
- är av regionalt och/eller nationellt intresse inom bidragets områden.

⁶ Se definition på s. 4

Barn och unga är särskilt prioriterade inom samtliga prioriteringsområden ovan.

Kulturrådet kan vid behov komma att fatta beslut om ytterligare prioriteringsgrunder.

2.8. Vad händer om bidrag blir beviljat?

Kulturrådet betalar ut bidraget till det plus- eller bankgirokonto som hör till den juridiska person som står angiven i ansökan.

2.9. Vilka villkor gäller för beviljade bidrag?

För de bidrag Kulturrådet beviljar gäller generella villkor som framgår i en till bidragsbeslutet bifogad villkorsbilaga. Där beskriver vi de generella villkor som gäller för våra bidrag. I vissa fall kan vi besluta om särskilda villkor och då finns de också med i bilagan. Det kan till exempel handla om krav på rekvisition eller reviderad budget.

Verksamheten/projektet ska genomföras enligt plan och bidraget ska användas enligt de villkor vi beslutar. Beslutet, inklusive de villkor som gäller, kommunicerar vi till alla som har sökt bidraget.

2.10. Hur går redovisningen till?

Den som får stöd ska lämna in en redovisning via vår onlinetjänst senast det datum som vi beslutat och kommunicerar via e-post i samband med beslutet. Där informerar vi också om de villkor som gäller för redovisningen. Redovisningen ska ske utifrån de villkor som meddelas i samband med beslut och redovisningsblankett.

Redovisningsblanketten utformas utifrån innehållet i riktlinjerna för bidraget, villkorsbilagan samt generella återrapporteringskrav i Kulturrådets regleringsbrev och instruktion.